Jaro VII * N.° 74ª Februaro * 1910

LA SUNO HISPANA

Direktoro-Administranto ★ Director-Administrador

Augusto Jimenez Loira

PINTOR LÓPEZ, 3 = VALENCIA

La Redakcio korektos la manuskriptojn laŭbezone, kaj la nepresitajn ĝi ne resendos

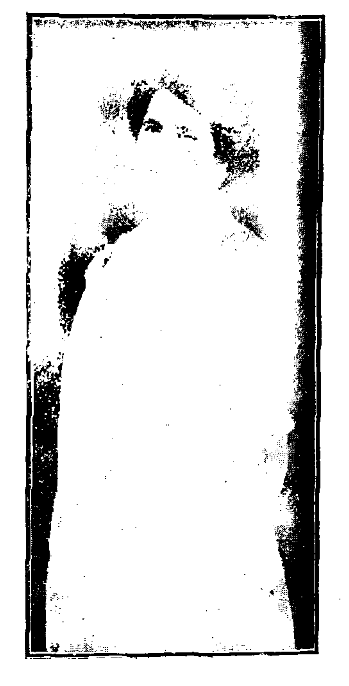
ENHAVO: Danko.—Kroniko.—Ŝakfako.—Bibliografio.—Solvintoj de la spritludo.—Anoncoj.

DANKO

Okaze de la kvindeka datreveno de mia naskiĝo mi ricevis grandegan multon da bondeziroj en plej diversa formo: telegramojn, leterojn, poŝtajn kartojn, gazetajn artikolojn, librojn, manuskriptojn, fotografaĵojn, k. t. p. Ĉio ĉi tio profunde min kortuŝis, kaj mi tre dezirus esprimi al ĉiu gratulinto aparte mian plej koran dankon; sed bedaŭrinde tio estas por mi fizike neplenumebla. Tial oni volu pardoni min, ke, anstataŭ respondi aparte al ĉiu persono, aŭ almenaŭ al ĉiu gazeto, societo aŭ grupo, mi esprimas mian plej profundan dankon al ĉiuj kune, per ĉi tiu publika letero. La gazetoj esperantistaj faros al mi grandan komplezon, se ili publikigos mian dankon.

L. L. ZAMENHOF.

Varsovio, 20 de Decembro 1909.

F-ino Carolina Codorniu,
Paseo del Malecón, C,
Murcia (Hispanujo)

Kroniko

Ĉie kaj ĉiel esperanto antaŭeniras.

Ne estas lando, kie ne pligandiĝas la nombro da grupoj, senintermanko, kaj jam estas tre malfacile akurate raporti pri ĉio; tial ni rilatas nur al la pli konindaj faktoj, kiuj konigas la gravecon de nia kara entrepreno.

Tiu pliigo de esperantistoj, komprenreble pligrandigas la kvanton da samideanoj, kiuj por ĉiam forlasas nin. Hodiaŭ, kun granda bedaŭro, ni sciigas, ke mortis:

† Franca kapitano Ferber, malnova esperantisto, pro malfeliĉa aerveturado.

† Pola junulo Stefano Szczytowski, kiu estis fondinto de Esperantista Rondo en Farmaciista Societo.

† Angla generalo George Cox, vicprezidanto de «British Esperanto Association» kaj verkinto de kelkaj esperantaj libroj.

† Lia Moŝto Sinjoro Kanoniko Alfredo Sevil, vicprezidanto de la Grupo de Calahorra'o (Hispanujo).

† S-ro Danilo Friedman fervora propagandisto el Galatz'o (Rumanujo).

† Doktoro Vladimiro Vidric unu el la unuaj kaj plej fervoraj kroataj esperantistoj.

Al iliaj familioj ni prezentas niajn plejajn kondolencojn.

La geedziĝoj de la geesperantistoj oftiĝas; ni scias pri tiuj de gesinjoroj. Henri Kruper kaj Ludovikino Ozanne, Ranfaing kaj Jeanne Zabilon d'Her la bonkora famkonata protektantino de la blinduloj, la kvar francaj; Leovis Bowyer Lüders el Filadelfio (Usono) kaj Johanino Smith Munro el la Edinburga Grupo (Anglujo); Ernesto Gardiner kaj Elizabeto M. Smith de la Anglaj grupoj Glasgow'a kaj Leeds'a, respektive.

Ankaŭ progresas la esperanta muziko. De S-ino Josée Guivy ni ricevis la jenajn

Crónica

En todas partes y de todas maneras el esperanto avanza.

No hay país donde no aumente el número de grupos, de continuo, y ya es muy difícil hacer de ello una exacta descripción; por eso nos referimos solamente á los hechos más dignos de ser conocidos, que nos muestran la importancia de nuestra querida empresa.

Este aumento de esperantistas, naturalmente, aumenta el número de *samideanos* que para siempre nos abandonan. Hoy, con gran sentimiento, manifestamos que han fallecido:

† El capitán francés Ferber, antiguo esperantista, por un accidente desgraciado de aereostatación.

† El joven polaco Esteban Ezczytowski que fué el fundador de una Tertulia Esperantista en la Sociedad de Farmacéuticos.

† El general inglés Jorge Cox, vicepresidente de «British Esperanto Association» y autor de algunos libros de Esperanto

† El Ilmo. Sr. Canónigo Alfredo Sevil, vicepresidente del grupo de Calahorra (España).

† El Sr. Danilo Friedman fervoroso propagandista de Galatzo (Rumania).

† El Dr. Wadimiro Vidric, uno de los primeros y más fervorosos esperantistas de Croacia.

A sus familias hacemos presente nuestros más sentidos pésames.

Los casamientos de los esperantistas se hacen frecuentes; sabemos los de los señores Enrique Kruper y Luisa Ozanne, Ranfaing y Juana Zabilon d'Her, la famosa caritativa protectora de los ciegos, los cuatro franceses; Leovis Bowyer Lüders de Filadelfia (E. U. de A.) y Juana Smith Munro del grupo de Edimburgo (Inglaterra), Ernesto Gardiner é Isabel M. Smith de los grupos ingleses de Glasgow y Leeds, respectivamente.

También progresa la música Esperanta. De la Sra. Josefa Guivy hemos recibido

ĉiajn verkojn, aĉeteblajn ĉe «Presa Esperantista Societo», 33, rue Lacépéde, París—Valso *Birdoj Forflugu!* Fr. 1'60 -*La du Muloj*. Fr 1'60—*Eu Songo*. Fr. 1'60—*Ho, mia kor!* Fr. 1'00—*Himno* (Kanto Esperantista) Fr. 1'25, kaj tiujn de S-ro Querino de Oliveira el la «Nacia Muzika Instituto» el Rio de Janeiro, *Ni laboru*, himno dediĉita al la esperantistinaro de Guaratingueta kaj *Kanto de l' ekzilo*. La plej rekomendinda el ĉiuj belaj verkoj estas ĉiu, kaj ĉiujn oni devas aĉeti.

las siguientes obras suyas comprables en «Presa Esperantista Societo», 33, rue Lacépéde, París—Vals *Birdoj Forflugu!* Fr. 1'60—*La du Muloj*. Fr. 1'60—*En Songo*. Fr. 1'60—*Ho, mia Kor!* Fr. 1'00 *Himno* (Canto esperantista). Fr. 1'25, y las del Sr. Querino de Oliveira del «Instituto Nacional de Música» de Río Janeiro, *Ni laboru*, himno dedicado á los esperantistas de Guaratingueta y *Kanto de l'ekzilo*. La más recomendable de todas estas bellas obras es cada una de ellas, y se deben comprar todas.

Sub la nomo «Katolika Unuiĝo Esperantista» fondiĝis Societo, kies celo estas servi la Katolikismon per Esperanto, kaj por tion atingi, ĝin propagandi inter katolikoj. La minimuman kotizaĵon estas o'60 Fr. kaj sekretario la ĉefredaktoro de «Espero Katolika».

Bajo el nombre de «Unión Católica Esperantista» se ha fundado una sociedad, cuyo fin es servir al catolicismo por medio del Esperanto, y para conseguir eso, propagarlo entre los católicos. La cuota mínima es de o'60 fr. y el secretario, el redactor jefe de «Espero Katolika».

Surdmutuloj kaj surduloj projektas fondi internacian ligon. Pri kio informas S-ro Burrows, 21, Home Jarm-Road, Drumcondra, Dublino, Irlanda, aŭ S-ro Motler, 34, Claremont-Road, Alexandra-Park, Manchester, Anglujo.

Los sordomudos y los sordos, proyectan fundar una liga internacional. Respecto á ello, informa el Sr. Burrows, 21, Home Jarm-Road, Drumcondra, Dublin, Irlanda, ó el Sr. Motler, 34, Claremont-Road, Alexandra-Park, Manchester. Inglaterra.

Fondiĝis «Internacia Esperantista Policasocio», kies gravecon ni juĝas eksterordinara. Estas ĝia Sekretario S-ro Migniere policinspektoro, prezidanto de «Polica Klubo de Parizo» en la Polica Prefektejo.

Se ha fundado una «Sociedad Internacional Esperantista de Policía» cuya importancia consideramos extraordinaria. Es su secretario el Sr. Migniere, inspector del «Club de Policía de París» en la Prefectura de Policía.

Societo «Kristiana Unuigo» kiu enhavas pli ol okcentmil societanojn en la tuta mondo, decidis sin interesi por esperanto kaj ĝin propagandi. Sekve de tio, multe da ili decidis ĝin lerni.

La Sociedad «Unión Cristiana» que contiene más de ochocientos mil socios en todo el mundo, ha decidido interesarse por el Esperanto y propagarlo. A consecuencia de eso muchos de ellos han decidido estudiarlo.

Sinjoro Karl Schwartz fondinto de «Varietea Esperantista Ligo» aranĝis en la Pariza varietea teatro «Folies-Bergéres» parodon esperante. Inter la publiko estis kelkaj esperantistoj, kiuj helpis la celon de S-ro Schwartz disvastigi esperanton per tiu rimedo.

El Sr. Carlos Schwartz fundador de la «Esperantista Liga de Variedades» preparó en el teatro de variedades de París «Folies Berĝeres», una parodia en esperanto. Entre el público había algunos esperantistas que ayudaron el propósito del Sr. Schwart de propagar el esperanto por ese medio.

Sinjorino Coletti kaj Sinjoroj Voloŝko, Tesetti kaj Müller, intencas artan ekskurson tra la ĉefaj Eŭrapaj teatroj, kantante pecojn el la plej gravaj operoj, per nia taŭga, bela, kara lingvo.

La Sra. Coletti y los Sres. Voloŝko. Tesetti y Müller, intentan una excursión artística por los principales teatros, cantando piezas de las más importantes óperas por nuestra útil, bella, querida lengua,

Aŭtomobilo trairas tra la Parizaj bulvardoj montrante ladafiŝon kiu diras «Oni parolas esperante».

Ankaŭ estas originala rimedo por propagandi esperanton, tiu de S-roj Laurent kaj Arlot, kiuj veturas de urbo al urbo kun sia bestaro kaj kinematografo, parolante esperante al la publikoj por fari la klarigojn.

Tiuj ĉi S-roj kaj S-ro Pelletier konduktoro de la aŭtomobilo estas indaj je nia dankeco.

Laŭ nia malnova kaj respektinda kolego «Espero Katolika» la unua Internacia Kongreso de la katolikaj esperantistoj okazos en Parizo de la 30.ª de Marto ĝis la 3.ª de Aprilo proksimaj.

Oni metis sub la disponon de la kongresanoj la grandan kunvenejon de la «Katolika Instituto».

La celo de tiu Kongreso estas doni al la mondo katolika, pruvon de la taŭgeco de esperanto por la katolikismo kaj ke kiel eble plej utiligi por ĝi la asocio «Tutmonda Katolika Unuiĝo Esperantista».

Estas traktotaj la temoj: La Unueco en la Ekiezio, La Religia Instruado, La Agado Sociala, k. t. p.

La Organiza Komitato konsistas el S-roj pastroj Richardson, Gautier, Duvaux, Derroite, Chevalier kaj Aigony. S-inoj Baronino de Menil kaj Josée Guivy; F-ino Larroche kaj S-ro Cl. Colas, Sekretario, 10, rue Beranger, Parizo. La kongreskarto kostos fr. 2'50.

Tiel estas en **Anglujo** la laboro de la esperantistoj, ke nur en Londono estas, laŭ «La Londona Gazeto», 27 asocioj kaj 24 kursoj de esperanto.

En tiu ĉefurbo okazis la 16.an kaj 17.an de Decembro «Esperanta Bazaro», kiu tistis ĉarma festo, kaj profita por «Briesh Esperanto Association».

Nun la brita esperantistaro sin okupas aranĝi la «Trian Britan Esperantistan Kongreson» en Cheltenam por la tagoj 14.ª, 15.ª kaj 16.ª de la proksima Majo.

Studentoj, kiuj volas esti anoj de «Ĉiostudenta Asocio» sin turnu al *Esper-*

Va un automovil por los bulevares de París, ostentando una placa que dice: «Se habla esperanto».

También es un original medio de propagar el esperanto el de los señores Laurent y Arlot, que viajan de ciudad en ciudad con su colección de animales y cinematógrafo, dirigiéndose en esperanto á los públicos para hacer las explicaciones.

Estos Sres. y el Sr Pelletier, conductor del automóvil, son dignos de nuestro agradecimiento.

Según nuestro antiguo y respetable colega «Espero Katolika», el primer Congreso Internacional de los esperantistas católicos tendrá lugar en París del 30 de Marzo al 3 de Abril próximos.

Se ha puesto á la disposición de los congresistas el gran salón de actos del «Instituto Católico».

El fin de ese Congreso es dar al mundo católico una prueba de que conviene el esperanto para el catolicismo y que «Tutmonda Katolika Unuiĝo Esperantista» le proporcione la mayor utilidad posible.

Serán tratados los temas: La Unidad en la Iglesia, La Instrucción Religiosa, La Acción Social, etc.

El Comité Ejecutivo lo forman los Sres. sacerdotes Richardson, Gautier, Duvaux, Derroite, Chevalier y Aigony. Las Sras. Baronesa de Menil y Josefa Guivy; la Srta. Larroche y el Sr. Cl. Colas, Secretario, 10, rue Beranger, París. La tarjeta de congresista costará fr. 2'50.

Tal es en **Inglaterra** la labor de los esperantistas, que ahora hay en Londres, según «La Londona Gazeto», 27 asociaciones y 24 cursos de esperanto.

En aquella capital ha tenido lugar el 16 y 17 de Diciembre un «Bazar Esperanto» que fué una fiesta encantadora y provechosa para «British Esperanto Association.

Ahora el esperantismo británico se ocupa de preparar el «Tercer Congreso Esperantista Británico» en Cheltenam, para los días 14, 15 y 16 del próximo Mayo.

Los estudiantes que quieran ser socios de la «Asociación de todos los Estu-

anto-Luhaĉovice, Moravio-**Aŭstrujo** kaj ricevos detalajn sciigojn pri la afero.

En la diversaj urboj el **Belgujo**, kie estas esperantistoj, ne ĉesas la movado.

Dum la proksima Septembra monato okazos en Brusel'o «Internacia Farmacia Kongreso» por kiu estas akceptita esperanto, kiel oficiala lingvo, laŭ propono de S-ro D-ro R. Bartomeu, prezidanto de tiu Societo en Hispanujo.

La unua Kongreso de bohemaj esperantistoj okazinta en Praha (**Bohemujo**) estis sukcesego.

La kvara «Latina Amerika Medícina Kongreso» kaj la unua «Brazila Geografia Kongreso», kiuj kunvenis en Rio de Janeiro (**Brazilujo**) montris iliajn simpatiojn por esperanto kaj rekomendis ĝian uzon en iliaj estontaj Kongresoj.

Niaj ĉilaj samideanoj klopodas por *disvastigi esperanton en* **Ĉilujo**. *Ili* sukcesadas kvankam malrapide.

«Dana Esperantisto» nia agema kolego raportas pri novaj grupoj en **Danujo** kaj pri senĉesa laboro en la malnovaj.

En **Finlandio** okazis dua kunveno de la tieaj esperantistoj, profita por nia afero en tiu lando.

En **Francujo** S-ro Deschamps advokato en Pont-Andener, atingis sukcese permeson por fari esperantajn kursojn en tieaj publikaj lernejoj.

Nia kara, fama kolego «Internacia Scienca Revuo» publikigas konindan artikolon pri modela klasifiko por esperantaj bibliotekoj de la mondfama klerulo generalo Sébert.

S-ro Michaux estas elektita Prezidanto de la grupo de Bonlogne-sur-mer. Plezurege ni scias pri la reveno al la agema esperantista vivo de nia malnova karega amiko, la glora prezidanto de la unua neforgesebla esperantista Kongreso.

Pri la senĉesa progresado de esperanto en **Germanujo**, multe diras nia est-

diantes» diríjanse á *Esperanto-Luhaĉovice*, Moravia-**Austria** y recibirán noticias detalladas del asunto.

En las distintas poblaciones de **Bélgica**, donde hay esperantistas, no cesa el movimiento.

Durante el próximo mes de Septiembre tendrá lugar en Bruselas un «Congreso Internacional de Farmacia», para el cual ha sido aceptado el esperanto como lengua oficial, á propuesta del Sr. Dr. R. Bartomeu, presidente de esa Sociedad en España.

El primer Congreso de esperantistas bohemios, que se verificó en Praha (**Bohemia**), fué un exitazo.

El cuarto «Congreso Americano de Medicina» y el primer «Congreso Geográfico Brazileiro» que se reunieron en Río de Janeiro (**Brasil**), mostraron sus simpatías por el esperanto y recomendaron su uso en sus futuros Congresos.

Nuestros *samideanos* chilenos, dan pasos *para esparcir* el esperanto por **Chile**. Lo van logrando, aunque despacio.

«Dana Esperantisto», nuestro activo colega da noticias de nuevos grupos en **Dinamarca** y de incesante labor en los antiguos.

En **Finlandia** se ha verificado una segunda reunión de aquellos esperantistas, provechosa para nuestro asunto en aquel país.

En **Francia** el Sr. Deschamps, abogado de Pont-Andener, procuró con éxito un permiso para hacer cursos de esperanto en aquellas escuelas públicas.

Nuestro querido, famoso colega «Internacia Scienca Revuo» publica un artículo digno de ser conocido respecto á una clasificación modelo para bibliotecas esperantas, del sabio, en el mundo conocidísimo, general Sébert.

El Sr. Michaux ha sido elegido Presidente del grupo de Bonlogne-sur mer. Con grandísima satisfacción nos enteramos de la vuelta á la vida activa esperantista de nuestro antiguo queridísimo amigo, el famoso presidente del primer inolvidable Congreso esperantista.

Respecto á la incesante propaganda del esperanto en **Alemania**, dice mucho

imata «Germana Esperantisto» kaj laŭ la ne malpli ŝatata «Germana Esperanto-Gazeto» estas jam 222 grupoj en tiu lando.

«La Duonmonata» bone raportas pri la priskribo, kiun ni faris rilate al la Valencia Post—Kongreso kaj honoras nin transskribante ĝin en ĝiajn kolonojn. Dankon karega!

Ĝia 6.ª numero estas belega. Ĉi enhavas la portretojn de nia kara majstro kaj tiujn de lia simpatia familio. Tiun ĉi numeron kaj la numerojn 2.^{an} kaj 3.^{an}, kiuj raportas pri kvina Kongreso kaj Valencia Post-Kongreso, ricevos senpage ĝiaj abonantoj por 1910ª.

Profesoro Lederer publikigas gazeton titolitan «Ĉirkaŭ la Mondo» kun speciala fako «Revuo de la gazetoj». Ĝia prezo 3 mk jarabone. Eldonisto S-ro Heckners en Wolfenbuttel. Ni deziras plenan sukceson al nia nova kolego.

*

Greka gazetaro propagandas esperanton, kaj en Ateno, Patraso, Arta'o, Etolikon'o, Pirgoso, Siro, Paksos'o, Volo, Lamia'o, Tripoliso kaj aliaj lokoj el **Grekujo**, estas jam esperantistoj.

En la tuta **Holando**, laŭ nia estimata «La Holanda Pioniro», progresas esperanto. La movo estas speciale rimarkinda en Gaŭdo, Hago kaj Rotterdam'o.

En Scheveningen aperis «Anoncoy Jurnalo» gazeto plibonigema de Esperanto. Dio plibonigu «Anoncoy Jurnalon».

«Hungara Esperantisto» nia kara kolego el **Hungarujo**, sciigas detale pri granda esperantista movado en tiu lando.

Dum la deksesa «Internacia Medicina Kongreso», okazinta en Budapeŝt'o, esperanto ludis bonegan rolon, kiel interkoprenilon por la multaj esperantistaj medicinistoj, kiuj tie ĉeestis.

En **Kolombio'n** esperanto eniras iom post iom. Cucuta'o kaj Sogamoso estas hodiaŭ la precipaj centroj de propagando, kiuj radias tra la tuta lando.

En **Kroatujo** ne ĉesas la entuziasmo por esperanto kaj komencas ĝin

nuestro estimado «Germana Esperantisto» y según la no menos apreciada «Germana Esperanto Gazeto» hay ya 222 grupos en aquel país.

«La Duonmonata» hace buenas referencias de la descripción que nosotros hicimos del Post—Kongreso de Valencia, y nos honra transcribiéndola á sus columnas. Gracias, estimadísimo!

Su número 6.° es hermosísimo. Contiene los retratos de nuestro querido maestro y los de su simpática familia. Este número y los números 2.° y 3.° que se refieren al quinto Congreso y al Post-Kongreso de Valencia, los recibirán gratuitos sus abonados para 1910.

El profesor Lederer publica una revista titulada «Ĉirkaŭ la Mondo» con especial sección «Revuo de la gazetoj». Su precio de abono anual 3 marcos. Editor Sr. Heckners en Wolfenbuttel. Deseamos completo éxito á nuestro nuevo colega.

La prensa griega propaga el esperanto, y en Atenas, Patras, Arta, Etolikon, Pirgos, Siro, Paksos, Volo, Lamia, Tripoli y otros lugares de **Grecia** hay ya esperantistas.

En toda **Holanda**, según nuestro estimado «La Holanda Pioniro», el esperanto progresa. El movimiento es especialmente notable en Gaŭdo, Haya y Rotterdam.

En Scheveningen ha aparecido «Anoncoy Jurnalo» periódico con tendencia á mejorar el Esperanto. Dios mejore á «Anoncoy Jurnalo».

«Hungara Esperantisto», nuestro querido colega de **Hungría**, da detalladas noticias del gran movimiento esperantista en aquel país.

Durante el décimo sexto «Congreso Internacional de Medicina» que se verificó en Budapest, el esperanto representó un buen papel, como instrumento de mutua inteligencia para los muchos médicos esperantistas que estaban allí.

En **Colombia** el esperanto marcha poco á poco. Cucuta y Sogamoso son hoy los principales centros de propaganda, los cuales irradian á todo el país.

En **Croacia** no cesa el entusiasmo por el esperanto y comienzan á prestarle

helpi oficialaj profesoroj kaj aliaj kleruloj.

En **Kuba Insulo** oni starigis «Societo Kuba P. P. Esperanto»n. Ĝia Prezidanto estas S ro Antonjo Aleman Ruiz kaj ĝia sidejo, 57, Neptuno, Habana.

«Seminaria Esperantista Grupo» de Funchal (**Madeira**), multe laboras por disvastigi esperanton en tiu Insulo kaj jam sukcesis starigi kelkajn grupojn.

La ĉiuĵaŭda kaj ĉiudimanĉa gazeto el **Meksiko** «El Paladin» honoris nin per la publikigado de la sciigoj, kiujn ni donis pri la Kvina Kongreso. En tiu amika gazeto daŭrigas la esperantan propagandon, per tre bonaj artikoloj, niaj karaj samideanoj Sinjoroj Ludoviko Fosanta kaj Th. Rousseau.

Okaze Ekspozicio en Ĉenstohova **Polujo** fariĝis unua Kongreso de polaj esperantistoj kaj propagandis nian karan esperanton, vidinda esperanta instalaĵo.

En Varsovia aperis nova gazeto titolita «Voĉo de Farmaciistoj», laŭ nia bona kamarado «Pola Esperantisto».

En Teherano, **Persujo**, jam estas esperantistoj, kiuj intencas dissemi nian karan lingvon tra la tuta tiu lando.

Kun granda profito por la disvastigo de esperanto en **Rumanujo**, okazis en Bukareŝt'o la unua Kongreso esperantista.

Ankaŭ estas profita por nia afero en tiu lando, la ekskurso, kiun serboj bulgaroj kaj rumanoj faris al Sinaia'o por viziti la altrangan esperantistinon (Carmen Silva) Reĝinon de Rumanujo.

La ĝenerala direktoro de rumanaj telegrafoj estas disponinta la akcepton de telegramoj esperante redaktitaj tiel enlandaj, kiel internaciaj.

Nelacigebla propagandistino S-ino Mario A. Vivoschi daŭrigas sian fervoran propagandon tra tiu sia lando kaj projektas tion fari ankaŭ tra eksterlande, kune kun ŝiaj du filinetoj Olga, trijara,

auxilio profesores oficiales y otros intelectuales.

En la **Isla de Cuba** se ha establecido la «Sociedad Cubana para propagar el Esperanto». Su Presidente es D. Antonio Aleman Ruíz y la residencia, Neptuno, 57, Habana.

El «Grupo Esperantista del Seminario» de Funchal (**Madera**), trabaja mucho para difundir el esperanto en aquella Isla y ya ha conseguido establecer algunos grupos.

El periódico «El Paladin» que se publica jueves y domingos en **Méjico**, nos honra con la publicación de las noticias que dimos respecto al Quinto Congreso. En aquel periódico amigo continúan la propaganda esperanta, por muy buenos artículos, nuestros queridos *samideanos* los Sres. Ludovico Fosanta y Th. Rousseau.

Con motivo de la Exposición en Ĉenstohava **Polonia** se ha hecho el primer Congreso de esperantistas polacos y la instalación esperanta, digna de verse, propagó nuestro querido Esperanto.

En Varsovia ha aparecido un nuevo periódico titulado «Voĉo de Farmaciistoj», según nuestro buen camarada «Pola Esperantisto».

En Teheran, **Persia**, ya hay esperantistas que se proponen diseminar nuestra querida lengua por todo aquel país.

Con gran provecho para la difusión del esperanto en **Rumanía**, se ha verificado en Bucharest el primer Congreso esperantista.

También es de provecho para nuestro asunto en aquel país, la excursión que servios, búlgaros y rumanos hicieron á Sinaia para visitar á la distinguida esperantista (Carmen Silva) Reina de Rumania.

El director general de telégrafos rumanos ha dispuesto la aceptación de telegramas en esperanto, tanto interiores, como del extranjero.

La incansable propagandista señora María A. Vivoschi continúa su fervorosa propaganda en todo su país y proyecta hacerlo también en el extranjero, acompañada de sus dos hijitas Olga, de tres

kaj Mario Esperanto, okmonata; la unua, boneparolante kaj la dua iom komprenante nian karan lingvon.

Per starigo de novaj grupoj kaj senĉesa laborado de la malnovaj, montras **Rusujo** la tiean progresadon de esperanto.

En la «Imperia Arbarista Instituto» kaj en la «Politeknika Instituto» fondiĝis studentaj grupoj.

La tieaj samideanoj kuracistoj fondis societon, kies nomo estas «Tutrusa Esperanta Kuracista Societo».

Same, kiel en Rusujo mem, estas granda esperantista movado en la rusaj landoj ĉe Azio.

Pri **Svisujo** ni scias, ke la entuziasmo ne malprogresadas.

En **Usono** la esperantistoj bone preparas la sukceson de la Kongreso, per ĉiea agema propagando. Oni klopodas lui grandan vaporŝipon, kiu tien traveturu oportune kaj malkare la eŭropajn gesamideanojn.

«La Seso de la Sesa» konsistas el S-roj Spillman, Gude, Reed, Kellerman, Evans kaj Cheney.

En **Venezuela'o** la presaro sin okupas favore pri esperanto kaj jam estas kelkaj esperantistoj, bazo por estontaj asocioj.

Pri **Hispanujo**, bonege propagandas esperanton en Cartagena'o S-roj *Petro* en gazeto «La Tierra», García Martínez en «La Mañana», *Verda Stelo* kaj *Juan del Club* en «El Porvenir».

Tiea esperantista grupo kunvenis, nomis estraron kaj prenis aliajn gravajn decidojn, interesajn al ĝia loka vivo.

«Grupo Esperantista Dolorense» el la tiea proksima vilaĝo Los Dolores, nomis ĝia honora prezidanto nian ĉiam karegan S-ron Codorniu

En la Alkoj'a Societo «Arte y Sport» malfermis esperantajn kursojn S-ro Domingo Talens, la esperantiginto de Carcagente, nun loĝanta en tiu urbo.

años y María Esperanto, de ocho meses; la primera que habla bien y la segunda que algo comprende nuestra querida lengua.

Por instalación de nuevos grupos y por incesante trabajo de los antiguos, demuestra **Rusia** lo que allí progresa el esperanto.

En el «Instituto Imperial de Ingenieros de Montes» y en el «Instituto Politécnico», se han fundado grupos de estudiantes.

Los samideanos médicos de allí han fundado una sociedad cuyo nomkre es «Sociedad Médica Esperanta de Rusia».

Lo mismo que en Rusia, hay movimiento esperantista en los países rusos de Asia.

Respecto á **Suiza** sabemos que el entusiasmo no decae.

En los **Estados Unidos de América** se prepara bien el éxito del Congreso por activa propaganda de todas partes. Se hacen gestiones para alquilar un gran vapor que conduzca á allí con comodidad y barato á los *samideanos* europeos de ambos sexos.

El «Sesteto del Sesto» lo forman los Sres. Spillman, Gude, Reed, Kellerman, Evan y Chenev.

En **Venezuela** se ocupa la prensa favorablemente del esperanto y ya hay algunos esperantistas, base de las futuras sociedades.

En cuanto á **España** perfectamente propagan el esperanto en Cartagena los Sres. *Petro* en el periódico «La Tierra», García Martínez en «La Mañana», *Verda Stelo* y *Juan del Club* en «El Porvenir».

Aquel grupo esperantista ha nombrado directiva y ha tomado otras importantes determinaciones que interesan á su vida local.

El «Grupo Esperantista Dolorense» del pueblo próximo de allí, Los Dolores, ha nombrado su presidente honorario á nuestro siempre queridísimo Sr. Codorniu.

En la Sociedad de Alcoy «Arte y Sport» ha abierto cursos de esperanto D. Domingo Talens, el que esperantizó á Carcagente, ahora habitante en aquella ciudad.

La Barcelon'a grupo festis la 50ªⁿ datrevenon de la naskiĝo de D-ro Zamenhof per vesperfesto, kie ludis himnon Esperanto kaj aliajn esperantajn muzikaĵojn, S-roj Zapater kaj Osés respective profesoroj de gitaro kaj mandolino F-ino Marinjo Trillo kaj S-roj Gavanach, Vallespinosa, Sabaté, Planas kaj aliaj, legis elektitajn poeziojn, kaj estis tre aplaŭditaj, speciale F-ino Marinjo, kiu harmonie parolas kaj ĝuste elparolas esperanton.

Bilbao'a Komunumo decidis subvencii per 500 jaraj pesetoj la tiean grupon. Tio pligrandigos la propagandon en tiu regiono, ĉar laŭ sciigas la tiea bona gazeto «Nova Sento» kiu jam esperantigis multajn vizkajnojn, ĝi kalkulas por vivi kun la malavareco de la regionaj esperantaj societoj inter kiuj tiu de Bilbao tion faras pli speciale. Ŝanĝe de kelkaj gazetoj kaj libroj devenintaj de la interŝanĝoj de «Nova Sento» kun aliaj gazetoj.

Ni gratulas nian karan kolegon, ĉar certe de nun Bilbao'a grupo sin montros ankoraŭ pli mondonema pri ĝi, kaj al la Bilbao'a kaj ceteraj Vizkajaj grupoj, kiuj tiel bonan propagandagon faras per tiu rimedo.

En Burgos'o oni daŭrigas la instruadon de esperanto ĉe la «Komerca Ĉambro» kie sidas la tiea grupo. Klarigas la kursojn S roj Esteban kaj Alonso.

S-ro Casto Vilar profesoro de la «Sevilj'a Instituto» faris profitan esperantan kurson en la «Kadiz'a Instituto». Nun S-ro Garzon, tiea konsulo, malfermis alian.

S-ro Romano Ayza, nia karega amiko, sukcese faras esperantan kurson en «Madrid'a Ateneo» kaj respondis lerte en Madrid'a ĵarnalo «El Mundo», artikolon, kiun en sama gazeto skribis S ro Julio Camba, sen ĝentileco por ni, esperantistoj, kaj sen kono de nia kara lingvo.

La malnova, fervora esperantisto S-ro Jorge S. de Hita propagandas espe-

El grupo de Barcelona solemnizó el 50.ª aniversario del nacimiento del doctor Zamenhof por una velada en la que tocaron el himno Esperanto y otras piezas de música esperanta, los Sres. Zapater y Osés profesores respectivamente de guitarra y bandurria. La Srta. Mariita Trillo y los Sres. Gavanach, Vallespinosa, Sabaté, Planas y otros, leyeron poesías elegidas y fueron muy aplaudidos, especialmente la Srta. Mariita que habla con armonía y pronuncia con exactitud el esperanto.

El Ayuntamiento de Bilbao ha decidido subvencionar con 500 pesetas anuales á aquel grupo. Eso aumentará la propaganda en aquella región, porque según manifiesta la buena revista de allí «Nova Sento», que ya ha hecho muchos esperantistas vizcainos, calcula para vivir con la esplendidez de las sociedades esperantistas regionales, entre las cuales lo hace más especialmente la de Bilbao, á cambio de algunos periódicos y libros procedentes de los cambios de «Nova Sento» con otros periódicos.

Felicitamos á nuestro querido colega, porque ciertamente el grupo de Bilbao se mostrará desde ahora más inclinado todavía á darle más dinero, y al grupo de Bilbao y á los demás de Vizcaya, que tan buena propaganda hacen por ese medio.

En Burgos continúa la instrucción del esperanto en la «Cámara de Comercio», donde reside aquel grupo. Explican los cursos los Sres. Esteban y Alonso.

El Sr. Casto Vilar, profesor del «Instituto de Sevilla», ha hecho un provechoso curso de esperanto en el «Instituto de Cádiz». Ahora el Sr. Garzón, cónsul de allí, ha abierto otro.

D. Román Ayza, nuestro queridísimo amigo, hace con éxito un curso de esperanto en el «Ateneo de Madrid» y con habilidad ha contestado en el diario de Madrid «El Mundo» á un artículo que en el mismo periódico escribió D Julio Camba, sin cortesía para nosotros los esperantistas, y sin conocimiento de nuestra querida lengua.

El antiguo fervoroso esperantisto don Jorge S. de Hita, propaga el esperanto en

ranton en «El Nervion» kaj «Gazeta Médica dol Norte» per bonegaj artikoloj, kiuj sciigas kuriozajn detalojn pri esperanto kaj ĝia famkonata aŭtoro. Ankaŭ li, helpita de S-roj Bagazgoitia, Rodríguez kaj Durana, klarigas esperanton al la grupanoj de La Arboleda.

Pastro Esteban Llongarrins, skolapiulo, instruas esperanton en la Sabadell'a Skolapiejo. Tio ekplenumas la promeson, kiun Lia Moŝto la Skolapia Provincestro faris al la majstro, kiam tiu S-ro vizitis lin kaj aliajn skolapiulojn en Sarria'on «Iom post iom, diris la pastro Provincestro, mi intencas enkonduki esperanton en niajn programojn».

Estraro de Sabadelj'a Grupo «Aplech Esperanta Grupo» renoviĝis, nominte la jenajn sinjorojn. Vilardell, Prez; Bracons, Vic; Xercavins, Kas; Busqueta, Bib; Molins, Xipell kaj Peig, voĉdonantoj.

En Sankta Sebastian'o pli ol sesdek samideanoj alestas al esperantaj kursoj, malfermitaj ĉe la «Palaco de Belaj Artoj» kaj Kolegio de Sankta Mario».

La tiea grupo nomis la jenan novan «Direktantan Komitaton»: Prez, S-ro Marteno Heredia; Vic, S-ino Ineso Erirti kaj S-ro Paŭlo G. Arista; Sek, F-ino Zoilino Zalacam kaj S-ro Maksimo Arruz; Voĉd, F-inoj Ignaciino Parra kaj Auroro G. de Montes, S-roj Alberto Velasco, Paŭlo Sanromá, Karlo Echeverria, Paŭlo G. Rodríguez, Rev. pastro Mariano Planas kaj Alfonso Dellesenger; Delegito y Subdelogito de U. E. A. S-roj Anĝelo Digon kaj Antonjo Tuduri.

Tiun ĉi komitaton organizas ekskursojn al la ĉirkaŭaĵoj, per kiuj oni atingas ĉiam grandajn sukcesojn, kiel okazis per tiu en Renteria'on pri kiu rilatas lerte en «El Correo de Guipuzcoa» S-ro Heredia, kaj finiĝis per jena entuziasma telegramo al nia karo D-ro Zamenhof.

«La Esperantista Grupo de San Sebastián deziras al sia karega Majstro multajn jarojn da vivo por ke esperanto vivu, kresku kaj floru».

Grava gazeto «Esperanto» enhavas en

«El Nervión» y «Gaceta Médica del Norte» por magníficos artículos que dan curiosos detalles respecto al esperanto y su famoso autor. También él, ayudado de los Sres. Bagazgoitia, Rodríguez y Durana, explica el esperanto á los socios del grupo de La Arboleda.

El Padre Esteban Llongarins, escolapio, enseña el esperanto en las Escuelas Pías de Sabadell. Ello es principio del cumplimiento de la promesa que el Ilustre Sr. Provincial de las Escuelas Pías hizo al Maestro, cuando este Sr. le visitó á él y á otros escolapios en Sarriá: «Poco á poco, dijo el Padre Provincial, intento introducir el esperanto en nuestros programas».

La directiva del grupo de Sabadell «Aplech Esperanta Grupo» se ha renovado nombrando á los siguientes señores: Vilardell, Prez.; Bracons, Vic.; Xercavins, Kas; Busqueta, Bib; Molins, Xipell y Peig, vocales.

En San Sebastián más de sesenta samideanos concurren á los cursos de esperanto abiertos en el «Palacio de Bellas Artes» y «Colegio de Santa María».

Aquel grupo ha nombrado la siguiente nueva Junta directiva: Pres., D. Martín Heredia; Vic, D.ª Inés Erirti y D. Pablo G. Arista; Sec, la Srta. Zoila Zalacam y D. Máximo Arruz; Vocales: las señoritas Ignacia Parra y Aurora G. de Montes, Sres. Alberto Velasco, Pablo Sauromá, Carlos Echevarría, Pablo G. Rodríguez, Rdo. P. Mariano Planas y Alfonso Dellesenger; Del. y Subdel. de U E. A. don Angel Digon y D. Antonio Tuduri.

Este comité organiza excursiones á los alrededores, por las cuales se obtienen siempre grandes éxitos, como ocurrió con la de Renteria la cual diestramente refiere en «El Correo de Guipuzcoa» el Sr. Heredia, y terminó por el siguiente entusiasta telegrama á nuestro querido Sr. Zamenhof.

«El grupo esperantista de San Sebastián desea á su queridísimo Maestro muchos años de vida, para que el esperanto viva, crezca y florezca».

El importante periódico «Esperanto»

unu el ĝiaj lastaj numeroj tre interesan fotogravuraĵon, sendita de S-ro Tuduri, kiu vidigas la belaĵojn kaj altiraĵojn de tiu rimarkinda urbo.

Ilustrita gazeto «Novedades» enhavas en ĝia Decembra numero bonegan portreton de nia kara Majstro.

S-ro Santiago Carro publikigas en la ĵurnalo «Gaceta de Galicia» el Santiago, propagandajn artikolojn titolitajn «Progresos del Esperantismo» kaj aliajn, okaze respondi S-rojn, kiuj, iom aŭ iomete sciante pri esperanto, sin okupas pri ĝi. Tiu ĉi cirkonstanco, kaj tiu, ke S-ro Carro scias kaj sentas esperanton, estis motivo por ke unuj kaj aliaj skribaĵoj estas estintaj utilaj al nia afero; tiel, kiel alia de S-ro Roberto Maraury, el Noya, kiu en la diskutado kaj en sama gazeto, sin intermiksis favore al ni.

Lasta ago de S-ro Carro, sekve la okazintaĵo, estis bonega parolado, de li farita en Vigo, kiu intelektaj personoj aplaŭdis varmege; kaj liaj amikoj kaj admirantoj prezentis al li festenon, dum kiu regis plej kora gajeco.

La Santurce'a grupo elektis por nova estraro Prez., S-ro Reparaz; Vic., S-ro Berdonces; Kas., S-ro Pereda; Sek., S-ro Iraurqui.

Sub la pseŭdonimo *Sem* empresas «El Heraldo de Aragón», kiu publikiĝas en Saragosa'o, belan artikolon pri historio de esperanto, okaze la dekvina datreveno de la naskiĝo de ĝia fama elpensinto, festo kiun solenigis ĉiuj hispanaj societoj.

En Sos, el la Sama Saragosa'a Provinco, varmege propagandas kaj diskonigas nian karan lingvon skolapiulo pastro Casio Pobal. Li eldonis kaj multe disdonis cirkuleron en la regionon, konigante nian karan lingvon, malfermis publikan kurson en loka Skolapiejo kaj klopodas tien starigi grupon.

La jam famkonata esperantistino F-ino Juliino Lacruz fondis en Utiel'o

contiene en uno de sus últimos números, unos interesantes fotograbados que le remitió el Sr. Tuduri, los cuales muestran las bellezas y atracciones de aquella notable ciudad.

La revista ilustrada «Novedades» lleva en su número de Diciembre, un magnífico retrato de nuestro querido Maestro.

D. Santiago Carro publica en el diario «Gaceta de Galicia» de Santiago, artículos de propaganda titulados «Progresos del Esperantismo», y otros, con motivo de responder á Sres. que sabiendo algo ó alguito de esperanto, se ocupan de él. Esta circunstancia, y la de que el Sr. Carro sabe y siente el esperanto, fué motivo para que unos y otros escritos hayan sido útiles á nuestro asunto; así como otro de D. Roberto Maraury, de Noya, que en la discusión y en el mismo diario, se mezcló favorablemente á nosotros.

El último acto del Sr. Carro, consecuente al suceso, fué un magnífico discurso que hizo en Vigo, que aplaudieron calurosamente personas intelectuales; y sus amigos y admiradores le ofrecieron un banquete, durante el cual reinó la más cordial alegría.

El grupo de Santurce ha elegido para nueva directiva: Pres., Sr. Reparaz; Vic, Sr. Berdonces; Kas, Sr. Pereda; Sek, Sr. Iraurqui.

Bajo el seudónimo *Sem* inserta «El Heraldo de Aragón», que se publica en Zaragoza, un buen artículo referente á la historia del esperanto, con ocasión del quincuagésimo aniversario del nacimiento de su célebre inventor, fiesta que han solemnizado todas las sociedades españolas.

En Sos, de la misma provincia de Zaragoza, con gran entusiasmo propaga y difunde el conocimiento de nuestra querida lengua el padre escolapio Casio Pobal. Editó y repartió con profusión una circular en la región, dando á conocer nuestra querida lengua, abrió un curso en aquella Escuela Pía y trabaja para establecer allí un grupo.

La ya célebremente conocida esperantista Srta. Julia Lacruz ha fundado en

«Virinan Grupon» je kvardek aninoj, al kiuj ŝi instruas nian belan esperanton. Kompreneble ŝi estas ĝia prezidantino kaj Vicoj F-inoj Mario Zomeño kaj Karmeno García, Sekretariino F-ino Doloro Ariño, Vicsek—ino F-ino Marino Talaguera, Bib-ino F-ino Remedio Pons, Voĉd inoj Remedio P. Ubeda, Marcelenino Martínez, Karmeno Casero kaj Isanjo Tarín.

La Vitigudin'a Grupo ne ripozas; ĝi daŭrigis la esperantajn kursojn kaj, por tion sciigi, disdonis cirkulerojn subskribitajn de S-ro Ballesteros, prezidanto; S-ro Gonzalez, Konsulo, kaj S-ro Ledesma, Sekretario.

Utiel un «Grupo Femenino» de cuarenta socias á las cuales enseña nuestro bello esperanto. Naturalmente ella es su presidenta y Vices, las Srtas. María Zomeño y Carmen García; secretaria, la Srta Dolores Ariño; Vice, la Srta Marina Talaguera; Bibliotecaria, la Srta. Remedio Pons; Vocales: las Srtas. Remedio P. Ubeda, Marcelina Martínez, Carmen Casero é Isabel Tarín.

El grupo de Vitigudino no descansa; ha continuado sus cursos de esperanto y para que se sepa ha repartido circulares suscritas por el Sr. Ballesteros, presidente; Sr. González, cónsul, y Sr. Ledesma, secretario.

Sub la redakcio de Novejarque (Anĝelo)

Sinjoro Jozefo Paluzie finas sian bonegan ŝakverkon «*Sesdek Ŝakproblemoj*» per seslingre redaktita «Lasta Parolo»; kaj tial, ke ĝi ŝajnas praviga rezonado por nia ĵuskomencita entrepreno pri restarigo de Tutmonda Ŝakasocio, mi ne hezitas publikigi ĝin en tiu ĉi *ŝakfako*, kun la afabla permeso de ĝia laŭdinda aŭtoro.

Jen ĝi estas:

Lasta Parolo

El la personoj, kiuj pli bezonas lingvon internacian, aŭ kies uzadon ili nepre ne povas rifuzi, oni trovas la emulojn al iaj malofta j specialaj gustoj intelektaj aŭ artistaj aŭ nur amuzaj, de ne tro ĝenerala karaktero.

Kompreneble, precipe pro tio ĉi lasta, aŭ pro sia trolima celo, tiaj gustoj ne akirajnas la simpation de la amasoj. La sindonantoj al ia ajn el tiaj gustoj aŭ specialaĵoj estas dissemitaj en la tuta mondo, kaj entute, ili estas kelkaj miloj; sed, intencante kolekti ilin laŭ nacioj, en ĉiu el tiuj ĉi apenaŭ oni ilin kalkulos po centoj. En grandaj urboj ordinare loĝas la plej gravaj anaroj de tiuj sindonantoj; la ceteraj estas izolitaj, tie ĉi kaj tie, en diversaj urbetoj kaj vilaĝoj. Nature, tia dissemata homamaseto parolas multegajn diversajn lingvojn.

El tiu stato sekvas, ke ĉiu revuo aŭ libro traktante ian objekton rilatan al tiuj gustoj havos nepre tre malfortan vivon; ĉar, videble, la tutmonda publiko ne interesiĝas al la aĉetado de tiuj verkoj, pro tio, ke ili ne estas publikigitaj en lingvo internacia, kiel okazas nuntempe. Tial, multfoje tiaj verkoj nur povas esti eldonataj per helpo de unu Mecenaso.

Pri tio ĵus dirita, ekzemplon tre rimarkindan oni trovas en ŝakludo. Ĉiuj amatoroj de la literaturo de tiu ĉi interesega amuzaĵo estas suferontaj la malbonojn sekvojn el neuzado de lingvo al ili komuna, taŭganta ĉu por ilia interrilato, ĉu por komprenigi la verkojn.

En la daŭro de unu jaro cirkaŭe, estis publikigitaj, plie aliaj, la jenaj verkoj *«Kolekto de Ŝakproblemoj»* de Dobrusky (boheme), de Ewetzky (ruse), de Schuster (hungare), de Pospisil (germane kaj angle), de Geijersstam (svede), *«Kolekto de ŝakludfinoj»* de Rinck (france kaj germane) kaj *«Rimarkoj kritikaj pri la antaŭa Rinçka verko»* de Puig (hispane). Resume: 7 verkoj kaj 8 lingvoj diversaj.

Ĉiuj tiuj ĉi libroj estas tiel bonegaj kaj interesaj, ke ilian legadon ne devas rifuzi kiuj deziras koni la vastiĝon kaj progresojn de ŝakludo.

Sed, malebligas bonkompreni ilian enhavon, la jena grandega baro: diverseco de lingvoj; tiamaniere, ke se ne okazas, ke en ili estas diagramoj prezentantaj poziciojn de problemoj, kaj plie ke estas tre komprenebla la notasistemo de la movoj (oni observu, pasante, ke iamaniere tio ĉi estas ekzemploj de lingvo tutmonda) la plimulto da amatoroj ne ekintencus aĉeti iun el tiuj verkoj. En urbo granda, oni povas facile nuligi tian malutilon aŭ diversecon, ĉar tie loĝas multaj tradukistoj el la lingvoj plej konataj, kaj plie ne estas tute neeble trovi iun, kiu scias eĉ la malplej divastigatajn; sed, en urbetoj aŭ vilaĝoj, kion faros la amatoroj?

Por eviti tiom da malfacilaĵoj, kelkaj aŭtoroj, speciale la senlaca kaj tre inteligenta usonano S-ro Alain C. White, uzas la rimedon skribi per du aŭ tri lingvoj (franca, angla, germana) la literaturan parton de siaj verkoj; sed kia enuiga, kia kara, kaj precipe, kia absurda estas tia laboro nuntempe, kiam ekzistas la genia elpenso de D-ro Zamenhof, la mirinda Esperanto, kiu ŝajnas esti kreita nure kaj intence por tiuj, kiuj ŝatas la diritajn gustojn de limigita karaktero!

Eble iu diros, ke ĉiuj ŝakverkoj povus esti verkitaj en unu sola eŭropa lingvo, ekzemple, la franca, aŭ la angla, aŭ la germana. Sed, kiom da tempo estas necese por scii skribi korekte iun ajn el tiuj lingvoj! Kelkajn jarojn. Male, oni povas jesi, sen trograndigo, ke Esperanto estas bone scita post malmulte da semajnoj okupitaj serioze pri ĝia lernado. Kiu dubos la efekton? Kaj oni ne prezentu, kiel kontraŭparolon, ke Esperanto estas malmulte disvastigata. Tio ĉi estas eraro: hodiaŭ en la mondo oni eldonas 81 revuojn aŭ ĵurnalojn esperante (1), funkciadas 1311 esperantistaj societoj (2), ĝia bibliografio en Majo 1908 atingis la sumon da 1133 verkoj (3), kaj fine, oni povas supozi ke la nombro da homoj konantaj kaj praktikantaj ĝin estas ĉirkaŭe duonmiliono, nombro kiu kreskadas senĉese ĉie kaj iam post iam.

Por tiu lingvo oni estas farinte multajn aliajn argumentojn, kiujn, pro mallongigo, mi ne ripetas tie ĉi.

Kiel resumo de ĉio, kio estas dirita, ni povas formuli la jenan regulon, kiu, pli aŭ malpli baldaŭ, regos la tutan literaturan produktaron:

Ĉiu verko de tutmonda karaktero aŭ povonta interesi la landanojn de du aŭ pli nacioj, devos esti redaktita esperante,—aŭ se oni volas uzi en ĝi la patrolandan lingvon, oni devos aldoni ĝian tradukon Esperantan.

Malmulte mi diros pri la interrilatoj inter ŝakamatoroj.

Oftege ilia korespondado nun estas farata per alilanda lingvo, kiu ordinare estis duone aŭ tre surface lernita. Sekve, iliaj leteroj enhavas grandan kvanton da frazoj nekompreneblaj aŭ malbone konstruataj, kio malfaciligas kaj malfruigas la antaŭenîradon de ilia favorata amuzaĵo.

Kaj plie, la tempo (ĉiam tro granda kompare al tiu, kiun postulas Esperanto) uzata por lerni lingvojn (4) estas ŝtelata de la amatoro el sia preferata pasio, el siaj specialaj ŝatoj.

---

(1) Laŭ Internacia Scienca Revuo» Majo 1909.
(2) Laŭ gazeto «Esperanto» 20 Marto 1909.
(3) Laŭ katalogo de la biblioteko de S-ro Georg Davidov, Saratov (Ruslando); ne kalkulinte katalogojn, kalendarojn, muzikverkojn k. t. p.
(4) Pro tio, ke nuntempe Usono, Angla-kaj Germanlando estas la nacioj, en kiuj oni produktas plej multe kaj plej bone pri ŝakludo, nenia vera amatoro povas rifuzi lerni la du respektivajn lingvojn.

Mi kredas neutile insistadi pli pri tiu afero, ĉar ĝi estas tia, ke ĝia sola elmontro sufiĉas por konvinki iujn ajn pri la antaŭaj jesoj.

Do mi finas esprimante varmegan deziron havi multajn imitontojn, tiamaniere, ke tre baldaŭ ekzistu, en Esperanto, granda amaso da ŝakverkoj, originalaj kaj tradukitaj, kaj plie, ke estu publikigita Esperante bona ŝakrevuo, en kiu kunlaboros ŝakistoj de la tuta mondo.

Kaj en la minuto en kiu mi vidas finita la nunan laboron, korplezure mi esprimas la plej veran dankecon al la fama esperantisto kataluna S-ro Frederiko Pujulá Vallés, sen kies grava kunhelpo mi ne estus povinta eldoni Esperante mian modestan kolekton de ŝakproblemoj.

J. PALUZIE.

Bibliografio

L. L. Zamenhof. Fundamento de Esperanto, Eldono hungara (Az Esperanto Alapkönyve) Tradukita laŭ la permeso de la aŭtoro, S-ro Paul de Lengyel, Direktoro de «Lingvo Internacia» kaj «Juna Esperantisto», Membro de la Lingva Komitato. Prezo: kr. 1'20.

L. L. Zamenhof. Fundamento de Esperanto, Eldono bohema. Tradukita laŭ la permeso de la aŭtoro de Eduard Kühnl, Redaktoro de «Ĉasopis Ĉeskych Esperantistu». Prezo: 1 k.

Tiuj ĉi verkojn oni povas aĉeti ĉe Librejo Hachette et C.ie, Parizo.

Ambaŭ verkoj estas nia plej grava kaj necesega libro la «*Fundamento de Esperanto*» eldonoj hungara kaj bohema. La tradukintoj estas respektive la famaj kaj malnovaj Esperantistoj S-roj Lengyel kaj Kühnl, eble la plej kompetentaj, kiujn oni povus serĉi por tia traduko. Tial ni ne dubas, ke la traduko estas tiel fidela, ĝusta kaj konscienca por tiu grava libro, kiun ni devas konsideri kiel la *Biblion* de Esperanto. Ni ĝojas konstatante, ke la *Fundamento de Esperanto* estas jam tradukita en la lingvoj franca, angla, germana, rusa, pola, hispana, itala, rumana, hungara kaj bohema, tio estas en la ĉefaj eŭropaj lingvoj.

L' Esperanto et les langues nationales par M. le Général Sebert, Membre de l' Institut.

Tre interesa kaj bele verkita studo en franca lingvo, per kiu la eminenta Prezidanto de la *Centra Esperentista Oficejo* montras la rilatojn de Esperanto kun la naciaj lingvoj, kaj pruvas, ke ĝi vere estas la dua helpanta lingvo de ĉiuj homoj.

Marc Sangnier. Ofero de monaĥo, noveleto, kun permeso de la aŭtoro tradukita de D ro Noël. Paris. Katolika oficejo Esperantista, 10, rue Béranger Prezo: fr. 0'30.

Tre bela kaj interesa noveleto, kies teksto klare montras la lertecon de D-ro Noël, la fama tradukinto de *Rolandkanto*.

Frato Izidoro. Katolika Kantikareto, Paris, Katolika Oficejo Esperantista. Prezo nemontrita.

Tiu ĉi interesa libreto enhavas la plej komunajn preĝojn direblajn en diversaj okazoj kaj kelke da kantikoj laŭ popolaj ĉiekonataj arioj. Niaj legantoj legos ĝin kun granda plezuro.

Guia Esperanto. Cruz Roja, extracto del libro «Esperanto y Cruz Roja» del capitán Bayol, Peso: 5 gramos. Precio: 10 céntimos. Traducción española del capitán D. Rafael Duyos.

Ciuj Esperantistoj konas la gravecon de la celo, kiun havas tiu ĉi libreto, kies hispanan tradukon ĵus faris per sia kutima lerteco nia kara kunbatalanto kaj eksdirektoro de tiu ĉi gazeto S-ro Duyos. Disvastigi la grandajn homamajn servojn de la Ruĝa Kruco per Esperanto kaj ebligi ilin en ĉiuj militoj inter personoj nesamlingvaj, kun la helpo de la lingvo internacia, estas nobla altula entrepreno, kies utilecon kaj gravecon estas ne necese laŭdi. Ni esperas ke la hispana eldono de la Ruĝ-Kruca ŝlosileto ricevos la saman sukceson, kiel la alilingvajn jam publikigitajn.

La Kormalsanoj, iliaj kaŭzoj kaj kontraŭbatalo, priskribo populara de D ro O. Burwinkel, tradukita de D-ro Kunschert, kuracisto en Wiesbaden. Eldono de Esperanto Verlag Möller & Borel. Berlin, S. W, 68, Lindenstrasse, 18-19. Prezo: 0'50 Sm.

La priskribo populara de la kormalsanoj de D-ro O. Burwinkel ricevis grandan sukceson en Germanujo, kie multaj medicinaj kaj politikaj gazetoj kaj ĵurnaloj ĝin laŭdis kaj rekomendis. D-ro Kunschert faris, do, bonan servon al la homaro per ĝia bonega esperanta traduko, «esperanto—kiel li mem diras en antaŭparolo, plue utilos precipe por la kormalsanuloj, sed ankaŭ por ŝpari al sanuloj estontan suferadon».

Santiago Rusiñol. Folioj de la vivo, tradukita de Alfonso Sabadell, Membro de la «Lingva Komitato». Eldono de Firmo Espasa. Cortes, 579, Barcelona. Prezo: 1 franko.

S-ro Sabadell, kiu antaŭnelonge liberis al ni tiun belegan nuntempan teatraĵon el Rusiñol, nomitan «La Patrino», sin prezentas nun al la publiko kun la traduko de «Folioj de la vivo», el la sama aŭtoro. Ĝuste nomitaj, tiuj ĉi folioj de la vivo, kiuj defalas ĉiutage de ni, havas la ĉarmon nedisputeblan, ke ili estas elŝiritaj el realeco kaj frapas nian koron per la sama impreso, kiun ĝi sentis travivante ilin. Profunda ironio kaj delikata humorismo vivas en tiuj ĉi belaj priskriboj kaj ĉiun pecon de tiu foliaro oni legas kun ĉiam kreskanta plezuro kaj intereso. S-ro Sabadell faris belan tradukon de la kataluna verko kaj ĉiuj Esperantistoj devas danki lin pro tio, ke li per Esperanto konatigis kun ĉiuj la ĉarman verkon de la aŭtoro de *La griza vilaĝo*.

Verda Standardo Serio. Gulliver en Liliputlando (*mallongigita*), tradukita de M. Inman (6, Colchester Road, Halstead, Anglujo), ilustrita de J. R. Monsell. Prezo: 50 Sd.

Ĉiuj niaj legantoj bone konas la mirindan fabelon de D-ro Swift, *Gulliver en Liliputlando*, kiu verkita antaŭ cent sepdek tri jaroj, ne perdis ankoraŭ sian intereson kaj estas nuntempe plezure legata. La lerta Esperantistino M. Inman donis al ni tre bonan esperantan tradukon, kiu, kun la belaj ilustraĵoj de Monsell, tre plaĉos sendube al niaj legantoj.

Solvintoj de la spritludo

(*Rememoriga Skribo*) publikigita en la Decembra numero 1909:

«Amo kaj Espero», de Gerona; F-inoj Jozefino Estopiñá kaj Mario Balanzá, de Valencio; S-ro Juaneda, Pastro, de Mahon, Balearaj Insuloj; S-ro J. Bacquet, de Nice, Francujo; S-ro Dionisio Osés, de Barcelono.

LA INTERNACIA PROPAGANDEJO ESPERANTISTA, kiu eldonas la Ĉefeĉajn Ŝlosilojn, estas nun direktita de sendependaj Kruatoroj kaj Estraro elektita de Brita Esperanto Asocio.—Ĝia nova adresso estas, 135, High Holborn, London. W.C.—La *Ĉekbanko Esperantista*, tamen, estas ankoraŭ en Merton Abley.

ESPERANTO EN USONO.—La progreso de Esperanto en Usono, ne haltas, ĝi iras rekte antaŭen. La sekretarso de la Esperanta Asocio de Nord-Ameriko translokiĝis de Ĉikago, al Vaŝingtono la kapitola urbo de Usono.

En Vaŝingtono, kie la sekretario nun restas, esperanto progresas tre facile, la tuta urbo oni esperas fariĝos esperantistoj; tiu oni esperas, sed la vera nombro, estas 3 000, kiuj ili esperas havi esperantigitaj por la Sesa, por kio, ili, nun preparas.

Estas ses esperantaj ĵurnaloj en Usono, sed du ne aperis en Decembro. S-ro Elner Nicholas, esperantisto, verkas ĉiu monate artikolojn pri Esperanto por diversaj ĵurnaloj en Usono. Multaj ĵurnaloj nun enhavas traktojn pri Esperanto kelkfoje. *Elmer, Micholas, Miller, Missouri.* (3)

GRAVA ALVOKO (DE TUTMONDA ESPERO).—Sub la Deputata Protektado kaj tiu de la Urbkonsilantaro, fondiĝis en Barcelono «Sociala Muzeo», kies inaŭguracio okazos la proksiman monaton Aprilo 1910ª per adekvata Ekspozicio.

Ni permesas al ni konfidi, ke niaj samideanoj montros iliajn bonfaremajn sentojn, profitante tian oportunajon por pruvi ke Esperanto estas io praktika, ne utopio, kaj bonvolos sendi kiel eble plej baldaŭ kaj multe: desegnojn, verkojn, laborilojn, ĉiuspecajn maŝinojn, k. t. p. rilate al la celo de la nomita Muzeo, per kio ili kunhelpos la meritindan agadon pri plibonigo de la laboristaro, ĉefa kaj sola deziro de la nova antaŭdirita Institucio.

Pri ĉiuj informoj, sciigoj kaj sendaĵoj sin turni: al *Moŝta S-ro Henriko Prat de la Riba, Prezidanto de la Muzeo kaj de la Deputatejo.—Barcelono.—Hispanujo.*

Tipografía Moderna, á cargo de Miguel Gimeno, Avellanas, 11.—Valencia.